

دولت اسلامی افغانستان
وزارت تعلیم و تربیه
ریاست تالیف و ترجمه

قرائت دری

برای صنف چهارم

Ketabton.com

نمبر	عناوین	نمبر	عناوین
۲۶	آزادگی	۱	حم
۳۰	حفاظت دندان	۴	نعت شریف
۳۴	حقوق مسلم	۷	قرآن عظیم شان
۳۷	شل	۱۰	دین اسلام
۳۹	سخنان برگزیده پیغمبر	۱۴	ترانه بہار
۴۲	گفتگو	۱۶	حکایت
۴۵	ارزش وقت	۱۷	قطبہ
۴۹	زکام یا ریش	۱۹	اخلاق حضرت پیغمبر
		۲۲	فضیلت شہید

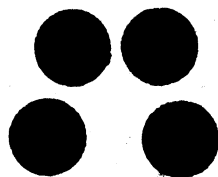
ردیف	عناوین	ردیف	عناوین
۷۷	ایشان و فداکاری	۵۲	دویتی نام
۸۰	خانواده	۵۵	حقوق همسایه
۸۳	کار	۵۸	غزوه بدر
۸۶	لطیفه	۶۱	پند
۸۹	کتاب	۶۴	رحم بر حیوانات
۹۲	شجاعت اسلامی	۶۷	سید جمال الدین آشتیانی
۹۶	چهار	۷۱	مادر
۱۰۰	زراعت	۷۴	نامه پسر برای پدر

ردیف	عناوین	ردیف	عناوین
۱۳۲	اندوزنا	۱۰۳	سبزیجات
۱۳۵	آداب سخن گفتن	۱۰۶	سیرت عمر ثانی
۱۳۸	لطیفه (سی و کوشش)	۱۱۰	اشعار برگزیده
۱۴۱	مناجات	۱۱۳	صحت و نظافت
		۱۱۷	جنگ و سوگنات
		۱۲۰	پیکاری بافایل
		۱۲۳	اقوال زرین
		۱۲۶	علم
		۱۲۹	وقایع صحت

قرائت

دری

برای صنف چهارم

سال ۱۳۷۰ - بهار

مؤلف : الحاج عبد الحفيظ (توکل)

اعضائشورتی : روثه گل (وصتی) ، امیر محمد منصوری

باطن شاہ (صافی)

خطاط : تاج الدین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم

رهنما برای معلم :

۱- معلم صاحب باید با لباس پاک و لبخند داخل صنف شود .

۲- قبل از اینکه معلم صاحب داخل صنف میشود باید پلان درسی را باخود داشته باشد .

۳- پلان درسی باید مطابق ساعت درسی ترتیب و تهیه شود. برای معلم ضروری است که درین مورد دقت تام نماید .

۴- برای اینکه در تدریس مؤثریت پیدا شود برای معلم ضروری است، که طرز یا روش تدریس خود را یکنواخت نسازد :

۵- معلم صاحب باید به وقت معین به صنف داخل شود.

۶- معلم صاحب خود را به صفت همکار نشان دهد نه به صفت آمر و جابر.

۷- برای معلم صاحب لازم است که در وقت داخل شدن به صنف سلام بگوید .

۸- در شروع درس جدید معلم صاحب باید "بسم الله الرحمن الرحيم" بگوید .

۹- معلم صاحب برای تدریس خوبتر فضای مساعد را در صنف ایجاد نماید .

۱۰- برای استاد لازم است که حضری شاگردان را در وقت معین بگیرد .

۱۱- معلم صاحب باید وظیفه خانگی شاگردان را ملاحظه نموده و آنها را به اشتباهات و غلطیهای شان متوجه سازد .

- ۱۲- معلم صاحب باید بادر نظر داشت مقوله " كَلِمُوَالنَّاسِ عَلٰى قَدَرِ عَقُولِهِمْ " تدریس نمایند یعنی تدریس باید به سویه و لسان شاگردان صورت گیرد.
- ۱۳- معلم صاحب باید شاگردان خود را در جریان تدریس ارزیابی نماید.
- ۱۴- برای معلم صاحب لازم است که بین شاگردان خود منافسبت حسن نیت و برادری را قائم نماید .
- ۱۵- معلم صاحب باید شاگردان خود را بشناسد تا در تدریس مؤثریت به میان آید.
- ۱۶- معلم صاحب باید شاگردان خود را در تدریس سهیم سازد .
- ۱۷- معلم صاحب باید بعد از ختم درس به شاگردان موقع دهد که سوالات خود را مطرح سازند.
- ۱۸- معلم صاحب باید به شاگردان وظیفه خانگی بدهد .
- ۱۹- معلم صاحب باید با استفاده از مواد محیطی " سنگ ریزه ها " " گل " دانه جواری و غیره عملیات جمع، تفریق، ضرب و تقسیم را عملاً به شاگردان نشان دهد. و هم از وسایل سمعی و بصری از قبیل چارتهای ، نقشه ها، جداول و امثال آن کار گیرد .
- ۲۰- برای معلمین محترم لازم است تا به شاگردان در فضای صمیمیت طوری جواب دهد تا در آینده استعداد سوال نمودن شاگردان پزمرده نگردد.
- ۲۱- معلم صاحب به شاگردان تفهیم نماید که تمرینات این کتاب را به کتابچه های خود نقل و در آن حل نمایند ؛

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ حمد

من بھی گویم بجان و ہم زبان
 صانع کون و مسکن است اوین
 جملہ را پیدا نموده از عدم
 کرده پیدا این جهان ناپایدار
 بہر عالم اوست رب العظیم
 تا شا گویم خدا را صبح و شام
 کی شامی حق تو اینم ما اداء
 تا قیامت رہا می با ہمیش

حمد بی حد بر خدای دو جهان
 خالق ہفت آسمان و ہم زمین
 عرش و کرسی لوح را ہم با قلم
 قدرت خود را نموده آشکار
 لطف بی حد کرده بر خلق اوین
 از خدا توفیق می خواہم مدا
 گر نباشد لطف و احسان خدا
 ہم فرستادہ خدا قرآن خویش

فیضی را توفیق گر بخشد خدا
 تا بگویم نعت پاک مصطفی

« فیضی »

معنی	لغات	معنی	لغات
ستایش و توصیف	شکر	ستایش، توصیف خداوند	حمد
گنج و مدد	توفیق	هستی و وجود	کون
بی اندازه	بی حد	جاء جای بودن	مکان
کم دوام، بی دوام	ناپایدار	نیستی و نابودی	عدم
روح	جان		

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروه تقسیم گردیده قسم داد و طلبانه بیت به بیت یک گروه بخواند گروه دیگر معنی کند و معلم در عین وقت با آنها کمک نماید .

سوالاات برای ارزیابی :

- ۱- حمد برای کی گفته می شود ؟
- ۲- ماچرا خداوند اج، را توصیف می نمایم ؟
- ۳- خداوند اج، چه چیزها را پیدا نموده است ؟
- ۴- از خداوند توفیق چه چیز را می خوا،سیم ؟
- ۵- خداوند چه چیز برای ما فرستاده است !
- ۶- قرآن کریم را خداوند برای چه با فرستاده است !

فعالیت گروهی : صف به چند گروه تقسیم گردیده و هر گروه جداگانه راجع به سوال ذیل بحث نمایند و نماینده گروه خالص نظریات

اعضای گروه را در پیشروی صف به دیگران بیان دارد .

ماچرا حمد خداوند چرامی گویم ؟

کارخانگی :

آیا شما کدام دقت حمد خداوند را گفته اید و اگر بگوئید به کدام الفاظ
خواهید گفت آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

نعت شریف

صدر و بدر هر عالم مصطفی این

نور عالم رحمته للعالمین

مقدای اشکارا و نهان

ره نمای اولیا و اصفا

از برای کل خلق روزگار

نعمت خود را بر او کرده تمام

خواجہ دنیا و دین گنج و نایاب

آفتاب تشریح دوریا کفین

پیشوای این جهان و آن جهان

مہترین و بہترین انبیا

گشت او مبعوث تا روز شمار

دعوتش فرمود بہر خاص و عام

معنی	لغات	معنی	لغات	معنی	لغات
فرستاده شده	مبعوث	دین دندب	شرع	ستایش پیغمبر	نعت
خواستن	دعوت	پیشوا	مقدما	صاحب	خواجه
		برزگترین	بهترین	بالاد بند	صدر
		پاکان	اصفا	هفت چهاردم	بدر
				برگزیده شده	مصطفی

فعالیت های بعد از درس :
مشق و تکرار

صنف به دو گروه تقسیم گردیده قسم داد طلبان یک گروه شاکردان
بیت بیت بخواند و گروه دیگر معنی کند و معلم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی
۱- پیغمبر ما چه صفات دارد ؟

- ۲- پیشوای هر دو جهان کیت ؟
- ۳- حضرت پیغمبر م برای کدام کنان سبوح گردیده است ؟
- ۴- خاتم النبیین کیت ؟

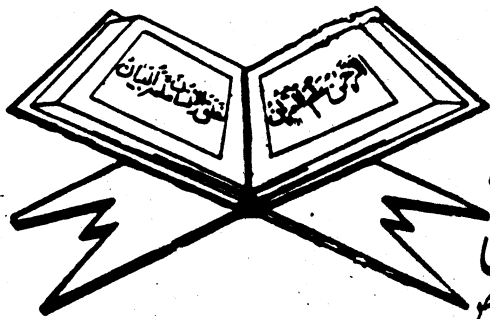
فعالیت گروهی :

هر گروه پشاکگردان طور جداگانه به صفات پیغمبر م فکر کرده و بحث نمایند و نماینده گروه خالص نظریات گروه خود را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

کارخانگی : نعت شریف را به دقت بخوانید مفهوم آنرا

به زبان ساده خودتان در کتابچه بنویسید .

قرآن عظیم الشان

قرآن شریف کتاب بزرگی
است که انجانب خداوند ج،
توسط حضرت جبریل ع برای
رهنمایی انسانها به حضرت محمد

نازل گردیده است. همه مسلمانان وظیفه دارند تا از او
قرآن شریف پیروی نموده و از نوایب یعنی حُرّهای کینه‌شان
از کردن آن منع گردیده است، اجتناب نمایند.

مثلاً: در قرآن کریم به ما امر شده است که اعمال صالحه
و نیک نمائید از خداوند ج در رسول خدا پیروی کنید همه
مسلمانان متحد و یک دست باشید و همچنان گفته با ظالم دوستی
نکنید، چکس را به ناحق نکشید. از فسق پرہیز نمائید.

پس وظیفه ما مسلمانان است که خود را از احکام قرآن کریم
با خبر بسازیم و به آن عمل نمایم تا سبب خوشبختی دنیا و آخرت
ما گردد.

معنی لغات	معنی لغات	معنی لغات	معنی لغات
نازل	فرد فرستادن	اعمال	عمل ها
اجتناب	پرهیز نمودن	فسق	خارج شدن از راه خداج

فعالیت های بعد از درس :
مشق و تکرار :

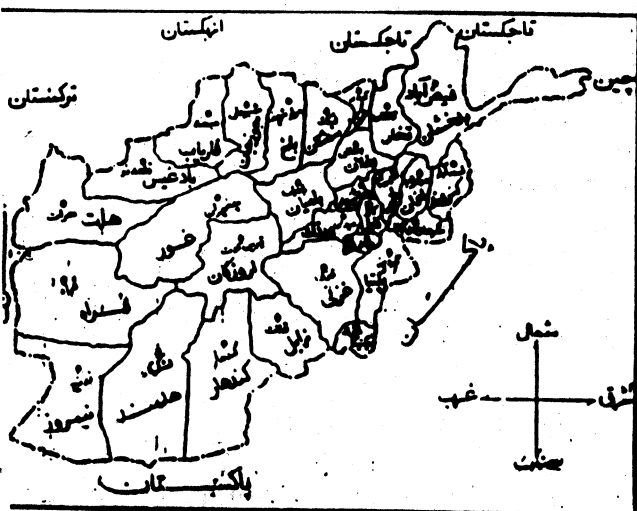
معلم درس را طور املا به شاگردان بخواند و آنها در کتابچه های خود
بنویسند بعد یک شاگرد کتابچه خود را به شاگرد دیگر داده آنها از
یک دیگر خود را اصلاح نمایند و بعداً معلم آنرا مشاهده نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- قرآن کریم از جانب کی نازل گردیده است ؟
- ۲- قرآن کریم برای چه نازل گردیده است ؟
- ۳- مسلمانان چه وظیفه دارند ؟
- ۴- خداوند چه چیزها ما را امر کرده است ؟
- ۵- خداوند ما را از چه چیزها منع نموده است ؟

کارخانگی :

شما براج تبره آن شریف چه میدانید؟ هر چه که میدانید در کتابچه های تان بنویسید .

دین اسلام در افغانستان

دین مقدس اسلام به یک
ملت و قوم تعلق ندارد بلکه
این دین را خداوند جبراً
تمام انسان ها نازل کرده است .

به همین منظور حضرت محمد ص و خلیفه های اسلام می خواستند
تا اسلام در سراسر جهان پخش گردد .

در وقت خلیفه دوم سلیمان حضرت عمر را مجادین ایران
را فتح نمودند و به قسمت های غربی و جنوب غربی افغانستان
رسیدند درین وقت خلیفه دوم سلمانان به شهادت
رسیدند تا چند وقت انتشار اسلام به تعویق افتید .

در زمان خلیفه سوم حضرت عثمان رض مجامین داخل افغانستان
گردیدند و افغانستان در آن وقت بنام خراسان یادی شد
مجامین اسلام بعد از جنگ نامی زیاد به کابل رسیدند
چون کابل شاهان تاب مقاومت مسلمانان را نداشتند ^{بالآخره}
بحق کردن نهادند و به این ترتیب کابل بدست مسلمانان
فتح گردید. بعد از آن در وقت بسیار کم مردم اگر قسمت های
افغانستان به دین اسلام مشرف شدند مردم غیرتمند افغان
از روزیکه این دین را قبول نموده اند شجاعت و دلاوری نشان
بیشتر شده و همه وقت در برابر دشمنان دین و وطن از خود
مقاومت نشان داده شکست و شرمساری را قبول نکرده اند.

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : هفت به دو گروه تقسیم گردیده شاگردان یک گروه یک یک جمله بخواند و گروه دیگر غلطی های قرائت آنها را اصلاح نماید .
بعد از مورد مفهوم آن یک گروه از گروه دیگر سوال نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- دین اسلام برای کدام مردم نازل گردیده است ؟
- ۲- در وقت کدام خلیفه اسلام تا سرحد غربی افغانستان رسید ؟
- ۳- در سابق افغانستان به کدام نام پیوسته شد ؟
- ۴- کابل در کدام وقت فتح گردید ؟
- ۵- مردم افغانستان بعد از قبول اسلام چه کردند ؟

فعالیت گروهی :

دین اسلام چه خوبی ها دارد در گروه های تان بحث نمایند و نمایند

گروه پخلص بحث را در پیشروی صف به دیگران بیان دارد.
کارخانگی : یک زقعه، مریضی عنوانی اداره کتب در کتابچه
های تان بنویسید.

معنی	لغات	معنی	لغات
تاخیر و سوطلی	تویق	پراگنده ساختن	پخش
حاصله و توان	تاب	نشر کردن	انتشار
		بسر و حوصله پایه ^ی	مقاومت
		ثبات	

ترانه بهار

خدایش آفریده	هر چه که بسند دیده
ستاره درخشان	خورشید و ماه تابان
سوسن و سرسبیل	درخت و بزمزه و گل
پرندگان زیبا	جنگل و دشت و دریا
خدا نموده خلقت	این همه را به قدرت

معنی	لغات	معنی	لغات
مهتاب	ماه	چشم	دید
روشن	تابان	پیدا کرده	آفریده
پیدایش	خلقت	روشن	دخشان

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار : صنف به دو گروه تقسیم گردیده یک گروه

متن درس را بخواند و گروه دیگر آنرا معنی کند و بعداً راجع به مفهوم آن از

یکدیگر سوال نمایند و معلم در همین حال به آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- چیزهای که به چشم دیده می شود آزماکی آفریده است ؟

۲- شما در اطرافتان چه چیزهایی بینید نام بگیریید ؟

۳- این همه چیزها به قدرت کی آفریده شده است ؟

۴- این همه چیزها را برای چه پیدا نموده است ؟

فعالیت گروهی :

راجع به خوبی های بهار در گروه تان بحث نمایند و نایزه گروه
خلص بحث را بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

راجع به خوبی های بهار هر چه میه اند در کتابچه ها

تان بنویسید .

حکایت

فوقی به جهل جوانی بانگ بر ما در زوم آرزوه به کنجی
بنشست همیگفت مگر خوردی بافراموشش کردی که
درشتی میکنی .

چہ خوش گفت زالی بفرزند خویش ^{قلعہ}
 چہ دیدش پلنگ افکن و پیل تن
 گراز عہد خویت یاد آمدی
 کہ بیچارہ بودی در آغوش من
 نگر دی دین روز بر من جفا
 کہ تو شیر مردی من سیر زن

«گلستان سعدی»

معنی	نات	معنی	نات
پسیرہ زن	زال	نادانی	جہل
قوی	پلین	آواز	بانگ
زمانہ، وقت	عہد	تذخوئی	درشتی

منات	معنی	منات	معنی
جفا	ظلم	آغوش	بغض

فعالیت های بعد از درس :
مشق و تکرار : به ترتیب نوبت صفتی شاگردان درس را تکراراً
بخوانند و در آفرود نقر شاگرد غلص مفهوم حکایت را در پیشروی صنف به
دیگران بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- در وقت جوانی با ما - کار کرد ؟
- ۲- مادرش در جواب چه گفت ؟
- ۳- زال به فرزند خود چه گفت ؟
- ۴- ازین حکایت چه نتیجه بدست آرد میتواند ؟

کار خانگی : راجع به حقوق والدین از امام مسجدتان معلومات
بدست آورده و آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

اخلاق حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم

حضرت محمد ﷺ در اخلاق نیکو شبیه و مانند داشت و تمام صفات خوب انسانی در او جمع بود .

برای رهنائی مردم هرگونه رنج و زحمت را تحمل میکرد و در خوشرفقاری با خورد و بزرگ بی مانند بود .

با فقیران نشست و برخاست میکرد و با آنها یکی غذایی خورد دیتیمان را فوارش و بیماران را عیادت می فرمودند . از دشمنان کینه بدل نمی گرفت با نیکی دشمنان را دوست می ساخت .

حضرت رسول اکرم ﷺ بسیار با حیا و متواضع بود و در سلام دادن به خورد و بزرگ پیش دستی میکرد .

پیران را احترام میکرد و به خوردان شفقت می نمود
از غیبت، دروغ گوئی، سخن چینی و تکبر سبزار بود با اهل
خانه در کارها کمک میکرد خشم خود را فرود می خورد و مردم
را به مساوات، برابری و عدالت دعوت میکرد.
این صفات مردیست که خداوند ج او را رحمت عالیه
خوانده است و نمونه کاملی از اخلاق اسلامی بود.

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

دو نفر را طلب در مقابل یکدیگر تعیین گردند یکی بخواند و دیگری خطی ترا
او را اصلاح نماید . و معلم با آنها هم کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- حضرت پیغمبر در برابر خوردان دپیران چه رویه داشت ؟
- ۲- در کارهای خانه شرکت میکرد یا خیر ؟
- ۳- مردم را به چه چیز دعوت میکرد ؟
- ۴- حضرت محمد قهر میکرد یا نه ؟

فعالیت گروهی : معلم درس را به قسم املا به شاگردان بگوید
 و شاگردان در کتابچه های خود بنویسند و بعد از اتمام اعضای گروه در بین
 خود آرا ببینند و اصلاح نمایند و معلم نظارت نماید .

کار خانگی : هر کدام تا نیک یک حدیث پیغمبر را پیدا نموده
 و حفظ نمایند .

معنی	لغات	معنی	لغات
قهر و غضب	خشم	مانند	شبه
فرد تن عاجز	متواضع	پرسیدن مریض	عیادت

فضیلت شهید

خداوند ج به انسان وظیفه داده است که مردم را به سوی اسلام دعوت نماید و دین اسلام را به تمامی نقاط روی زمین برساند .

انجام این وظیفه بزرگ بدون جهاد و مبارزه با کافران و ذرذیر دشمنان اسلام در برابر دعوت اسلامی مقاومت می نمایند .

مسلمان باید در جریان جهاد از صبر استقامت و ثبات کار بگیرد و اگر در حین جهاد و مبارزه جان شیرین خود را از دست داد شهید گفته می شود جان سپردن در راه خدا شهادت است و هر

شهید مقام بزرگی نزد خداوند ج دارد و خداوند ج
شهید را همان خود خوانده و قدر و منزلت بزرگی را
برایش وعده نموده است .

حضرت پیغمبر ص می فرماید که شهید بیگوید :
ای پروردگار مرا دو باره زنده کن . تا شهید شوم و باز
هم زنده کن تا سر خود را در راه تو بدهم چون شهید
بزرگی را در انجامی ببیند آرزو می کند تا دو باره زنده
شود و شهید گردد .

علاوه از آن کسی که به مظلومیت و یاد دفاع از مظل
و جان خود کشته شود نیز شهید است .

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

بچ نفراد و طلب درس را قرائت نماید بعداً راجع به مفهوم آن از یک دیگر سوال نمایند و معلم کوشش نماید که اشخاص غیر داوطلب را نیز تشویق به اشتراک در بحث نماید.

سوالات برای ارزیابی :

۱- مسلمان چه وظیفه دارد ؟

۲- شهید کی است ؟

۳- حضرت رسول اکرم ص، در مورد شهید چه گفته اند ؟

۴- شهید بهمان کی می باشد ؟

کار خانگی : شهید ای فانیل و منطقه آن را بشمارید و نام های آنها

را در کتابچه های آن بنویسید .

مسنی	نات
صبر و پایداری	ثبات
بیچاره گی	مظلومیت
مرتبہ و درجہ	مترت

آزادگی

به کام خود روانم	شاپین کوستانم
آزاد و مستقلم	خو کرده جنگلم
از هر کس بی پروایم	بنده یک خدایم
مجاهد و افتخارم	شکرت سلامتیم
دانا و پیشه ورم	پسیر و پیغمبرم
باسود و بی زیانم	دبهقان کار دانم
از همه کس خورسندم	چو مان گو سندانم
تجار و صنعتگرم	بخار و آهنگرم

باغبان این دیارم
ز بیگانگان هیزارم

معنی	لغات	معنی	لغات
یکدیگر را می دانند	پیشه در	آزاد بودن، جوانمردی	آزادگی
فایده	سود	مراد و مقصد	کام
نقصان	زیان	پرنده شکاری	شاهین
خوشحال	خورسند	لائق، نهییده	کاردان
اجنبی	بیگانه	دوطن	دیار

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروه تقسیم گردیده بنوبت یک یک بیت را گروه بخواند و گروه دیگر معنی کند به این ترتیب که یک بیت را گروه الف بخواند و گروه ب معنی کند و بیت دوم را گروه ب بخواند و گروه الف معنی کند. و معلم در قرائت و معنی با آنها کمک نماید.

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- آزاد بودن و جوانمردی چگونه بدست می آید ؟
- ۲- داشتن کب و کار چه فائده دارد ؟
- ۳- داشتن آزادی چه فائده دارد ؟
- ۴- از بیگانگان بیزار بودن چه خوبی دارد ؟
- ۵- کب و کار در آزادی چگونه اثر دارد ؟

کارخانگی : چند کتب دپیشه را می شناسید نام های آنرا
در کتابچه های تان بنویسید .
شما کدام پیشه را برای خود انتخاب می کنید ؟

حفاظت دندان ها

بسیاری از مردم حفاظت دندان ها را در نظر نمی گیرند
و سالم نگاه داشتن دندان ها را مهم نمی شمارند به این سبب
دندان های شان در ایام جوانی به زودی خراب
می شود. دندان نعمت خداوند جبار است باید پاک
و صاف نگاه داشته شوند .

هر قدر در حفاظت دندان ها کوشش شود به همان
اندازه دندان ها محکم و دوام دار می گردد و دندان های
پاک و جلا دار علاوه از آنکه بزیبایی رومی می افزاید
از میان آمدن امراض گوناگون جلوگیری میکند

آمانیکه دندان های چرکین دارند هر کس از آنها
نشان میدهد .

و انواع مکروب ها در دهن آنها جا گرفته امراض مختلف
را بمیان می آورد .

شاگردان عزیز ! برای اینکه دندان های تان همیشه
سالم بماند از همین حالا به شستن دندان ها خود را عادت
بدهید هر روز در وقت وضو استعمال مسواک را فراموش

نکنید تا دهن بدبوی نشده و دندان های تان خراب
نشود . حضرت پیغمبر اکرم صلی الله علیه و سلم شبها پیش از

خواب و پس از بیداری و در وقت وضو مسواک
می زدند و پیغمبرم ، صحابه کرام را دایماً به استعمال مسواک

توصیه می کردند .

استعمال مسواک در محکم نمودن بیره های دندان و
نمودن چرک و بقایای غذا از دندان تأثیر زیاد دارد .

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

پنج نفر شاگرد را مسلم انتخاب نموده آنها قرائت نمایند و بعد از آن
شاگردان براح : مهنوم آن آنها سوال نمایند و مسلم حیت مساو
آن پنج نفر را داشته باشد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- دندان ها چرا در ایام جوانی زود از زمین می رود ؟
- ۲- کدام چیز باعث پستی و محکمی دندان ها میگردد ؟
- ۳- حضرت پیغمبر چه وقت مسواک می زدند ؟

۴- ما باید در وقت وضو چه کنیم ؟

۵- مردم نفرت از کی می کنند ؟

فعالیت گردپی : راجع به فائده دندان ما در گردپ های تان

بحث نماید دنیا سینه گردپ خلع بحث را به دیگران بیان دارد

کار خانگی : کدام وقت که شما و یا یکی از اعضای فایسل تان

به درد دندان مبتلا شده باشد برای علاج آن چه کرده اید آنرا

در کتابچه های تان بنویسید .

حقوق معلم

معلم به ما علم می آموزد و ما را به راه نیک هدایت
در بهنائی می کند و هر مملکت برای آبادی وطن خود به
به علمائ ضرورت دارد و معلم بار بهنائی و کوشش
خود در مملکت عالم تربیه می کند.

اگر راهنائی و کوشش معلم نباشد در وطن ما علمائ
به وجود نمی آید و قتیکه علمای دلسوزنداشتم وطن ما
آباد نمی شود پس معلم قابل احترام است.

شاگرد خوب به معلم خود سلام میدهد سخنان او را
گوش می نماید و به آن عمل می کند و در درس های
خود کوشش می نماید

دو به سوالات معلم سوڈبانہ جواب میدید و کارخانگی
خود را همیشه منظم انجام میدید .
معلم در خوشی و غم شاگرد و شاگرد در خوشی و غم
معلم شریک است و قتیکه برای معلم غم داندوه
پیش شد باید نزدش برویم او را دلجوئی نمایم
و قتیکه معلم مریض شد به دیدارش برویم و قتیکه به
کمک احتیاج پیدا نمود باید او را کمک نمایم همیشه
با معلم سوڈبانہ حرف بزیم و رفتار نیک نمایم .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : معلم درس را طور املا به شاگردان بخواند

دشگردان در کتابچه های خود بنویسید و معلم از چند نفر را طور نمونه در صنف اصلاح نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- معلم برای ما چه می کند ؟
  - ۲- معلم کی را تربیه میکند ؟
  - ۳- اگر علما نباشد به مملکت چه ضرری رسد ؟
  - ۴- با معلم خود چه رویه کنیم ؟
  - ۵- در خوشی و غم با معلم چه کنیم ؟
- کارخانگی : معلم را چرا دوست داریم ؟
- سبب و علت آزاد در کتابچه های تان بنویسید .

مثل ها :

- آنرا که حساب پاک است از محاسبه چه پاک است .
- آدم خوش معامله شریک مال مردم است .
- مار گزیده از رسیان دراز می ترسد .
- کم خور همیشه بخور .
- سر بد در بلای بد .
- نیم نان راحت جان .
- آفتاب به دو انگشت پوشیده نمی شود .
- نیت بد قضای سر .

معنی	لغات
ترس و بیم بردا	پاک
حساب کردن	محاسبه
حکم کردن فیصله	قضا
دندان گرفته و نیش زده شده	گزیده

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

مسلم برای بر مثال دو نفر شاگرد را انتخاب کنید یکی بخواند و دیگری
مفهوم آنرا بیان دارد و اگر شاگرد اولی مفهوم آنرا بیان کرده
نترانت مسلم از شاگردان دیگر کمک بخواند .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- کدام کس پروای حساب دادن را ندارد ؟
  - ۲- آفتاب به دو انگشت پت نمی شود چه سنی دارد ؟
  - ۳- آدم خوش معامه چطور شریک مال مردم است ؟
  - ۴- برای نیت بد قضای سرشالی داده میتوانید ؟
- کار خانگی : هر کدام تان چار چار مثل پیدا نموده و آنرا
خط نساید و روز بعد در پیشروی صفت بخوانید .

سخنان برگزیده پیغمبر صلی الله علیه و سلم

۱- بهترین مسلمانان به پیشگاه خداوند کسی است که اولتر به سلام آغاز کند .

۲- مؤمن کامل کسی است که دارای خلق نیکو باشد

۳- مؤمن دو مرتبه از یک سوراخ گزیده نمی شود .

۴- بهترین شما کسی است که قرآن را آموخت و به دیگران آموختاند .

۵- بعد از فرائض اسلامی فریضه مسلمان کسب حلال است

۶- قطع کننده رحم داخل جنت نمی شود .

۷- کسیکه در پی طلب علم باشد خداوند ج و سیال

دخول جنت را برایش مهیا می کند .
 ۸- هر کسی که در دنیا از مسلمانان مشکلی را دور سازد
 خداوند به مشکل بزرگی را از مشکلات روز قیامت
 او را دور می کند .

معنی	لغات	معنی	لغات
وسیلہ، اسباب، سامان	وسایل	انتخاب شده	برگزیده
آماده نمودن یا کردن	مهیا	خوبی و عادت	خلق
داخل شدن	دخول	بدست آوردن	کسب

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت شاگردان هر فقره را یک نوبت بخواند و در بین تپهوش
 معنی کند و در آخر یک نوبت را و طلب درس را بطور مکل بخواند و معلم

در خواندن و بیان مفهوم باهنگم بنماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- سلام دادن صفت کدام مردم است .

۲- مؤمنین چه صفات دارند .

۳- بهترین شما کدام کسان است .

۴- خداوند چه مشکل کدام کسان را روز قیامت دور می کند .

۵- خداوند چه وسایل دخول جنت را برای کدام کسان همیایی نماید

کارخانگی : هر کدامتان یک یک حدیث پیغمبر را پیدا نموده

و آنرا حفظ نمایید و روز بعد در پیشروی صنف بخوانید .

گفتگو

پرستی کرد یک طفل مسلمان ز پدر
نظم اسلامی چرا آمده نظمی برتر
گفت این نظم بود تابع قانون خدا (ع)
نه هوی دهبوس میرد و زیر و بر
همه در محضر قانون به یک سان باشند
مجری حق بود و دین خدا آن محضر
برتری نیست کسی را به نژاد و نسب
جز به تقوی بنود کس زد دیگر کس بهتر
سیراگر بود از حال دل گرسنگان
همه ترسان ز خدایند و روز محشر

ظلم را راه نباشد و ستم را اجائی

چو مشالی که به تاریخ بمانده ز عمر رض

معنی	لغات	معنی	لغات
امرا کینه‌دار	بجری	ترتیب دادن	ظلم
اصل و نسب	نژاد	خواستات	بهوی
روز قیامت	محشر	ابیر	یر
ظلم	ستم	جای حضور درگاه	مخضر

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروه تقسیم گردد. گروه اول بیت بیت بخواند و گروه دوم

معنی کند و معلم معاونت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- طفل مسلمان از پدر خود چه سوال کرد ؟

۲- پدرش در جواب چه گفت ؟

۳- وسیله برتری در اسلام چیست ؟

۴- در اسلام چه چیزها وجود ندارد ؟

۵- در پیشگاه قانون مردم چه قسم می باشد ؟

کارخانگی : از پدران یا بزرگان فامیل دیا از امام مسجد
تان براج به عدالت حضرت عمر رفته پرسان نمائید دیک مثال
آزایاد بگیرید در کتابچه های تان به خط و زبان ساده خودتان بنویسید

ارزش وقت

وقت گوهر گران بهاست و بزرگترین سرمایه انسان بشمار میرود

که بزودی از دست می رود باید کوشش گردد که

بناید وقت بی مورد تلف گردد انسان در زمان

طفولیت از بسیاری تکالیف فارغ می باشد بدون

مسئولیت فاسیلی زندگی می کند و میتواند خوبتر از وقت

استفاده نماید .

پس برای اینکه اوقات تان ضایع نگردد هر کدام تان

باید یک تقسیم اوقات منظم داشته باشید یعنی وقت

درس و تعلیم ، وقت نماز و عبادت ، وقت تفریح

و کار معلوم باشد .

شاگردان عزیز! به شما لازم است که وقت قیمتی
تا نراضایع نگذرانید و آنرا در راه آموختن علم و کسب
و کمال صرف نمایند و وظایفی را که به شما سپرده می شود
در وقت معین بصورت درست انجام دهید .
از قبلی و کابلی دوری ورزید زیرا شما در آینده سوه
بزرگ و فاع از دین و وطن آبادی و وطن و خدمت
به مردم مظلوم را دارید و برای اینکه در وطنه تان کاینجا
باشید از همین حال خود را آماده گردانید .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

پنج نفر را مسلم انتخاب و درس را قرائت نماید و در آخر یک نفر
داد طلب مفهوم آرا به زبان ساده بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- دقت چه ارزش دارد ؟
- ۲- برای اینکه دقت ماضیاع نگردد چه کنیم ؟
- ۳- چرا دقت خود را بی جا تلف نکنیم ؟
- ۴- در آینده چه مسوئیت های بر ما سپرده خواهد شد ؟
- ۵- برای انجام آن مسوئیت ها چه آماده گی بگیریم ؟

فعالیت گروهی : صف به چند گروه تقسیم گردد و هر گروه
برای کارهای روزمره خود یک تقسیم اوقات بسازند و نمایند
گروه تقسیم اوقات گروه خویش را در پیشروی صف بخواند .

کارخانگی : شمار روزهای جمعه چه تقسیم اوقات دارید
آزاد کتابچه های تان بنویسد .

معنی	نغات	معنی	نغات
تنبلی ، سستی	کابلی	جوهر دانه قیمتی	گوهر
مصرف نمودن	صرف	قیمت دار	گران بها

زکام یازیش

زکام بیماری ساریست که بیشتر در اثر سرما خوردگی پیدا می شود مگر وب زکام از هوای بدن بیمار بدن شخص سالم داخل میگردد برای آنکه به این مرض دچار نشویم باید در هوای سرد خود را خوب پوشانیم .

از جای گرم دفعتاً به هوای سرد بیرون نرویم از آنجا به این مرض دچار اند دوری کنیم .

اگر به زکام مبتلا شدیم باید از اشخاص سالم دوری نمایم تا مگر وب این مرض به بدن آنان منتقل نشود در موقع جریان مرض زکام باید به داکتر مراجعه نموده بنطبق هدایت داکتر عمل نمایم و خوردن دواهای خود سر خوداری کنیم و هم در مقابل این مرض زنی پروا نباشیم زیرا گفته

انذکه «زکام مادر» - «مراض است»

مضنی	نغات	مضنی	نغات
دچار شدن و دوبرود شدن	مبتلا	مریضی	بیماری
انتقال یافتن	منقل	صحت مند	سالم
سردی	سرما	دوبرود شدن	دچار

فحالت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت ضعیف شاگردان قرائت نمایند در آخر دو نفر سهنوم آرا بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- زکام از چه پیدای شود؟
- ۲- مریض مبتلا به زکام چه کند؟
- ۳- چرا مریض از اشخاص صحت مند دوری کند؟
- ۴- برای اینکه به این مرض مبتلا نگردم چه کنیم؟

کارخانگی : گاهی شما به مرض زکام یا ریش مبتلا شده اید اگر
شده اید برای علاج آن چه کرده اید آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

دویتی ها

مجاهد را به سنگ در دار قایم
 مجاهد هستم و حق را طرفدار
 غم و درد و فغان از حد فرزندت
 وجود نارنجش غرق خون است
 مجاهد عامل عدل و عدالت
 مجاهد پیکر لطف و عنایت

نثار احمد نوری

محمد نام او جاعیان است
 به عقباتکیه گاه عاصیان است
 (بهائی جان)

خدا جان مهربان هستی تو دایم
 نه یا غنی ام نه من دردم نه آزار
 سلیمان دلم زار و زبون است
 شهید گردیده یار مهربانم
 مجاهد منظر ننگ و شجاعت
 مجاهد دشمن کفار ظالم

رسول الله چراغ عاشقان است
 به محشر شفیق است تا دشمن را

معنی	لغات	معنی	لغات
خوار و ذلیل	زار	زیاد	فزون
جای ظاهراً شدن	منظر	خوار و زار بیچاره	زبون
سبب	عامل	واضح‌دنیایان	عیان
جسد، کالبد	پیکر	آخرت	عقبا
		گنهگاران	عاصیان

فعالیت های بعد از خواندن ؛
 مشق و تکرار ؛ به ترتیب نوبت صنعی شاگردان بند بند بخوانند
 و سعی کنند و معلم در طرز درست خواندن و سعی با آنها کمک نماید
 سوالات برای ارزیابی ؛

۱- مجاد چه صفات دارد ؟

۲- حضرت پنجم شیع کد ام کسان است؟

۳- اگر کسی دو بیت یاد داشته باشد در پیشروی صف آمده به

دیگران بخواند .

کار خانگی : هر نفر حداقل دو دو بیت پیدا نموده در کتابچه های خود

بنویسد و هم دو بیتی های فوق را حفظ نماید .

حقوق همسایه

کسانی که در پهلوی ما زندگی می کنند همسایه گفته میشوند
همسایه حقوق بسیار زیاد دارد .

باید با همسایه از اخلاق نیک و مکاری کاری گرم
در هنگام خوشحالی یا رنج و مصیبت غم شریک شویم شب
و روز از احوالش خبر گیری نمایم .

در کارهای مشکل و سخت با او کمک نمایم و به آنها
ضرر نرسانیم اگر با همسایه خود رفتار خوب نمایم خداوند
از ما خوش میگردد و هم اتحاد و محبت پیدا می شود و اگر
همسایه ما از ما ناخوش شدند خداوند ناراض گردیده
زندگانی ما به خوف و خطر می گذرد .

پس هر مسلمان با کسانی که در اطراف خانه اش زندگی

دارند و یاد سفر با او همراه اند و یاد یک صنف درسی
می خوانند و یاد یک سنگر چه آدمی کند از رویه نیک
برادرانه و اسلامی کار بگیرد و از پنج نوع کمک و همکاری
با او دریغ نه ورزد .

سنی	لغات	معنی	لغات
موضع	سنگر	درد ، بلا ، آسب	صیبت
خوی ، عادت ، رفتار	رویه	زحمت ، تکلیف	رنج

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق تکرار : معلم درس را قسم اعلا به شاگردان بخواند و آنها
بنویسند بعداً شاگردان در بین خود کتابچه ها را تبادل نمودند اعلا یک برگ
را اصلاح نمایند و معلم نظارت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- همسایه کی است ؟

- ۲- همسایه چه حقوق دارد ؟
  - ۳- اگر با همسایه خوبی نمانیم نتیجه چه می شود ؟
  - ۴- اگر با همسایه بدی نمانیم نتیجه چه می شود ؟
- کارخانگی : شما حتماً همسایه دارید ! با همسایه های تان چه رویه می نمایند . آزاد در کتابچه های تان بنویسید .

غزوه بدر

وقتی که مسلمانان به شهر مدینه منوره هجرت کردند و دین
اسلام در آنجا انتشار یافت و قومی گردید ،
کفار مکه مخالفت و ضدیت خود را در مقابل مسلمانان
اظهار نموده و آماده جنگ با مسلمانان گردیدند .
حضرت رسول اکرم ص نیز مسلمانان را آماده جنگ نموده
و فرمودند : که حالت آماده باش را به خود بگیرد اگر
کفار به مدینه حمله نمودند حمله آنها را دفع نمایند .

در ماه مبارک رمضان سال دوم هجرت در بدر
صد و سیزده نفر مسلمان تحت قیادت حضرت رسول صلی الله علیه و آله
و یک هزار نفر از کفار مکه تحت قومانده ابو جهل با مسلمانان
روبرو شده و جنگ در گرفت بالاخره مسلمانان کامیاب

گردیدند درین جنگ هفتاد نفر به شمول البهیل از کفار
مک کشته و هفتاد نفر آنها زنده اسیر گردیدند و از
جمله مسلمانان صرف چهارده نفر به شهادت رسیدند
درین جنگ مسلمانان با وجود کمی تعداد با ایمان قوی در
راه خدا جنگ کردند و در نتیجه کفار را با وجود تعداد
زیاد شکست دادند و از بدر با عنایت زیاد و اسیران
جنگی کامیاب برگشتند .

فعالیت های بعد از خواندن ؛
مشق و تکرار ؛ به ترتیب نوبت صنفی در سراسر راقرائت و مفهوم
آزاد بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی

۱- جنگ بدر چرا رخ داد؟

۲- جنگ بدر در کدام تاریخ واقع شد؟

۳- تعداد مسلمانان و کفار چه اندازه بود؟

۴- نتیجه جنگ چه شد؟

۵- چند نفر مسلمان درین جنگ شهید گردید و از کفار چند نفر کشته

شد؟
کار خانگی؛ شمارخانه از بزرگ فایسل یا امام مسجد

پرسان نماید که غیر از بدر پیغمبر دیگر غزوات هم کرده و اگر کرده نام های آنرا پرسان نماید و در کتابچه های تان یادداشت کنید

معنی	لغات	معنی	لغات
بندی	اسیر	رهبری، رهبنائی	قیادت
		غنیمت	غایم

پند

سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند
شرم زده نباشی .

قطعه

جنگ میان دو کس چون آتش است

سخن چین بد بخت هیزم کش است
کنند این و آن خوش دگر باره دل

دی اندر میان کور بخت و خجل

میان دو کس آتش افسر و ختن

نه عقلت و خود را در میان سوختن

«گلستان سدی»

معانی	معنی
سخن چین	کسید سخن را از یکی به دیگری برد
کود بخت	بد بخت
افرد سخن	روشن کردن در دادن

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : چارنفر شاعر داد و طلب درس را قرائت و بعد
به سایر شاگردان موقع داده شود که از آن چارنفر راجع به مفهوم و لغات
آن سوال نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- در بین دو نفر دشمن انسان چه قسم سخن بگویند ؟
- ۲- سخن چین کدام را می گویند ؟
- ۳- سخن چینی چه بدی دارد ؟
- ۴- دو کس را به جنگ انداختن چه فایده دارد ؟

فعالیت گردپی : شما در گردپ های تان راجع به بدی سخن سخن
بحث نمائید و نماینده گردپ خلص بحث را در پیشروی صنف به دیگران
بیان دارد .

کار خانگی : شما از طرف شب در خانه از والدین تان راجع به
بدی سخن چینی پرسان کسید و جواب آنها را در کتابچه های تان ^{بسیار} بنویسید

رحم بر حیوانات

روزی موسی علیه السلام در آن وقتیکه چوپان شیب
علیه السلام بود و هنوز به پیغمبری نرسیده بود گو سفندان
رامی چرانند .

ناگاه یک گو سفند از ربه جدا شد موسی خواست که آرا
برگرداند و دوباره باره یکی سازد گو سفند بترسید و به
طرف صحرا اگر بخت موسی ع از عقب گو سفندی
دوید و گو سفند ک می رسید تا اینکه پامی موسی ع آبله
شد و گو سفند هم از خسته گمی به زمین نشست و برخاسته
نمی توانست موسی ع به گو سفند نظر کرد و رحمش آمد و گفت
ای بیچاره چرا می گریزی و از کی می ترسی او را به شانه بر

داشت تا باره یکجا نمود .

درین وقت خداوند ج به ملائک گفت : که دیدید آن بنده
من با آن گوسفند و همین بسته چه خلق کرد با وجود رنج که از او
کشید او را آزار نداد و به او رحم نمود پس همین شخص لیاقت
پهنبری را دارد . او را کلیم خویش خواند پهنبری کتاب
به او داد و تا جهمان باقی است مردم از او یاد می نمایند .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : چار نغز را معلم انتخاب درس را قرائت نمایند
و بعد سائرشاگردان از آن چار نغز سوال نمایند و معلم با آنها مکالمه
نماید معلم کوشش نماید تا شاگردانیکه داد طلبانه حصه نمی گیرند انتخاب
نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- موسی چه کار میکرد ؟
- ۲- موسی را می شناسد ؟
- ۳- موسی با گوسفندک چه کرد ؟
- ۴- خداوند چه در مقابل به موسی چه داد ؟
- ۵- چرا درجه و مرتبه موسی بلند رفت ؟

کارخانگی : آیا شما گاهی بالای حیوانات رحم نموده اید و اگر کرد؟

اید حکایت آزاد کتابچه های تان بنویسید .

سید جمال الدین افغانی
سید جمال الدین فرزند سید صفدر در ماه
شعبان سال ۱۲۵۴ هجری در
اسعد آباد کز تولد گردیده است
سید صفدر پدر سید جمال الدین

در وقت پادشاهی امیر دوست محمد خان از کز به کابل
رفت سید جمال الدین تا سن هجده سالگی همراهی خاندان
خود در کابل سکونت داشت سید جمال الدین تعلیمات
ابتدائی را از پدر خود حاصل نموده و سن هجده سالگی به
تمامی علوم مروجہ دسترس پیدا کرد . سید آرزو داشت
که از ممالک اسلامی دیدن نماید و خود را بحالات مسلمانان

با خبر سازد در سفر اول از هندوستان، عربستان، شام
فلسطین، عراق، ایران، ترکیه، بخارا دیدن نمود و در
بارہ بہ وطن بازگشت و در دربار امیر دوست محمد خان
شیر علی خان، محمد اعظم خان بہ صفت صدر اعظم و مشاور
کار میکرد بعد از شکست محمد اعظم خان و جنگ های
داخلی و بی اتفاقی مجبور شد افغانستان را ترک گوید بہ
ممالک مختلف سفر کرد و جریده عروۃ الوثقی را نشر نمود پس
بعد از دیدن حالات مسلمانان در فکر اخوت و بیداری امت
سلامی افتاد و درین راه تا آخر عمر تب و تلاش نمود.
پید جمال الدین بالاخرہ بہ تاریخ دہم شوال سال ۱۳۱۴
عمری در شہراستانبول ترکیہ وفات نمود و در بہمان جا

دفن گردید بعد از متی بتاریخ ۱۰ جدی سال ۱۳۲۳ هجری
تابوت وی از استانبول به کابل انتقال و در صحن پونسیون
کابل دفن گردید .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : پنج نفر شاگردان درس را قرائت و مضمون
آزاد به دیگران بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- سید جمال الدین کدام سال و در کجا تولد گردیده است ؟
- ۲- سید در سفر اول از کجا دیدن نمود ؟
- ۳- سید بخاطر چه سفرها نمود ؟
- ۴- سید تا آخر بخاطر چه مبارزه میکرد ؟
- ۵- سید در کجا وفات نمود ؟

کارخانگی :

سوانح سید جمال الدین را حفظ نموده و روز بعد در پیشروی صنف

بیان دارید .

مادر

ای مادر عزیز که جانم فدای تو

قربان مهربانی و لطف و صفای تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان

هم پایه محبت و مهر و وفا می تو

مهرت بیرون نمی رود از سینه ام که

این سینه خانه تو داین دل سرای تو

ای مادر عزیز حیات داده ای مرا

سهل است اگر که جان و بیم اکنون بر تو

خوشنودی تو پایه خوشنودی من است

زیرا بود رضای خدا در رضای تو

گر بود اختیاری چنان به دست من

می ریختم تمام جهان را به پای تو

معنی	فغات	معنی	فغات
محبت	مهر	پاکی	صفا
آسان	سهل	دوستان، رفقا	یاران
سبب، علت، سرمایه	مایه	هم درجه هم مرتبه	هم پایه

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

صف به دو گروه تقسیم گردد الف بیت اول را بخواند و گروه ب معنی
 کذبیت دوم را گروه ب بخواند و گروه الف معنی کند به همین
 ترتیب تا آخر درس .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- چرا مادر تان را دوست دارید ؟
- ۲- مادر به ما چه کرده است ؟
- ۳- آیا با مادر تان محبت دارید ؟
- ۴- خوشنوی خداوند است به خوشنوی کیت ؟

فعالیت گروهی : شما در گروه های تان راجع به نیکی های مادر

بحث نمایید و ناینده گروه در پیشروی صف آمده غلص بحث را

بیان دارد .

کار خانگی : مادر به ما چه خدمت ها نموده است آزاد در کتابچه

تان بنویسید .

نامه پسر برای پدر

۱۳۷۰ هجری

پدر محترم و بزرگوارم السلام و علیکم ورحمة اللہ وبرکاته !
به فضل خداوند کریم تا نوشتن این خط صحت دارم صحت
و سلامتی شما و همه دوستان را از دربار خدای پاک می خواهم
پدر مهربانم ! نامه پسر از محبت شما دیر روز بعد از انتظار
زیاد برایم رسید .

از خواندن آن من و همه اعضای فامیل خوش شدیم
لطف و مهربانی خداوند است که صحت و عافیت دارید
پدر بزرگوارم ! شما نیز از طرف ما بکلی خاطر جمع باشید
فضل خداوند تا به امروز صحت کامل و زندگی آرام داریم
پدر جان ! چندی قبل امتحان چهارم ماهه ما بخوبی گذشت

به لک خداوند و کوشش شباروزی خود به درجه دوم
کامیاب شدم .

در خاتمه شمارا به خداوند پاک می سپاریم امید است مارا
از دعای خیر خود فراموش نکنید با احترام

احمداله فرزندتان

فالیته های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : سه مرتبه در راه شکر و قسم اطلاق خواند و شکر گردان
بنویسد تا دیگران هم بردیت آن اصلاح نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

۱- نامه عخوانی پدرتاز به کدام الفاظ مشروع می نماید ؟

۲- در آخر خط چه می نویسد ؟

۳- در خط کدام موضوعات را ذکر می نماید ؟

۴- در خط نوشتن تاریخ چه فائده دارد؟

۵- در نوشتن خط از چه قسم کاغذ و قلم استفاده می‌نمایند؟

کارخانگی : شما هر کدامتان در کتابچه ای‌تان یک قطعه خط عمرانی
پدر و یا برادر بزرگتان به الفاظ و عبارات ساده خودتان بنویسید.

ایشارد و فداکاری

از حضرت حذیفه رضی روایت کرده اند که گفتم :
در جنگ تبوک بسیاری از مسلمانان به شهادت
رسیدند من آب برداشتم و بمیان زمینان که در میدان
جنگ افتاده بودند رفتم سپر کا کای خود را جستجو کردم
دی را نفی بیشتر باقی نمانده بود .

خواستم به او آب دهم گفتم : به شام ده که او از
من تشنه تر است نزدیک شام رفتم او نیز حوالت
به دیگری می کرد که آب را به دی ده چون به سراور رفتم
جان داده بود نزد شام برگشتم که آب به او دادم او نیز
شهید شده بود پس به سر سپر کا کای خود رفتم او هم جان

را به حق سپرده بود این است فدکاری که مسلمانان
واقعی در آخرین نفس حیات خود هر یک یا خود را
در نوشیدن آب نسبت به خود مقدم داشتند و هر
در گذشتند .

معنی	لغات
فدکاری	ایشان
حواله کردن، اشاره نمودن	حوالت
پیشرفته، از خود پیش داشتن	مقدم

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار ؛ به ترتیب نوبت صحنی هر یک شکر دادن در
را بخواند یک نفر او طلب مفهوم آرزایان دارد و معلم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- در جنگ تبوک چه واقعه رخ داد ؟
  - ۲- حضرت حذیفه رضی الله عنه در میدان چه کرد ؟
  - ۳- زخمیان چه سرآب نوشیدند ؟
  - ۴- نتیجه کار زخمیان چه شد ؟
- فعالیت گروهی : شما کدام واقعه مثل آن واقعه را شنیده
اید در مورد درگروپ های تان بحث نمائید و نتیجه را ناماننده بیان
بدارد .
- کار خانگی : از حکایت فوق چه فائده گرفتید آزاد در کتابچه
های تان بنویسید .

خانواده

کسانی که در یک فامیل از قبیل پدر، مادر، برادران و خوهران زندگی میکنند خانواده گفته میشود. هر یک از اعضای خانواده وظایف جداگانه دارد.

پدر هر صبح برای بدست آوردن لقمه نان، لباس و سایر ضروریات فامیل پی کاری میرود. و با تحمل رنج و زحمات ضروریات خانواده را مهیا می کند.

مادر بکارهای داخلی خانه از قبیل تربیه اولادها، پختن غذا، شستن لباسها و تنظیم امور خانه مشغول میباشد. پدر و مادر آن همه زحمات را با خاطری قبولدار میگردند تا اولادهایشان طور درست تربیه شده و از احتیاج دیگران خلاص

باشند و در آینده عصای دست والدین و مردم جامعه خود گردند .
شاگردان عزیز !

پس باید شما قدر تکالیف پدر و مادر را دانسته و از بچگونه
فداکاری و همکاری با والدین دریغ نورزید . همیشه از والدین
اطاعت نمائید و حقوق شان را ادا کنید زیرا رضای خداوند
در رضای والدین است . کسیکه رضایت والدین را بدست
می آورد نیکبختی دو جهان را نصیب میگردد .

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان درس را تکرار بخوانند
و در اخیر نظر مفهوم آنرا بیان دارند و معلم در هر مورد با آنها
گفت‌وگویی نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - خانواده را تعریف نمائید ؟

۲ - پدر چه وظیفه دارد ؟

۳ - مادر کدام کارها را انجام میدهد ؟

۴ - مادر و پدر برای چه کاری کند ؟

۵ - وظیفهٔ ما و شما چیست ؟

کار خانگی : راجع بکتاب و کار پدر و یا برادر بزرگ‌تان هر چه میدانید
در کتابچه‌های تازه بنویسید .

کار

کار هایش بازوی مردان بود
باغبان و قریه ها و شهرها
نزد عاقل این پدیدار آمده
رخت و کالا فرش و ظرف و خمر و مال
گر نباشد کار کردند نا پدید
کار مارا کیمیا گرمی کند
شیشه را از سنگ و چینی را از خاک
ثروت و علم و هنر را نامحسوس

به وطن از کار آبادان بود
کشت ها و جوی ها و نهرها
جمله از کوشیدن و کار آمده
آنچه ما داریم از اسباب کمال
این همه از کار مردان شد پدید
کار کردن سنگ را زرمی کند
کیمیای کار سازد تابناک
آنکه او در زندگانی کامحسوس

فعالیت های بعد از خواندن

معنی

نکات

نمایان	۱ - پدیدار
تمام، کامل شدن	۲ - کمال
بمیان آمدن	۳ - پدید
طلا	۴ - زر
در طلب مقصد و مراد	۵ - کاججو
شهرت طلب	۶ - نامجو
مال و دارائی	۷ - ثروت
پیشه، فن	۸ - هنر
روشن	۹ - تابناک

مشق و تکرار :

صفت بد و گروه تقسیم کرده بیت به بیت یک گروه بخواند و گروه دیگر معنی کند
و معلم با آنها گفت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- وطن بواسطه چه آباد می شود ؟
- ۲- کار چه فایده دارد ؟
- ۳- کار چه چیزها را بمیان می آورد ؟
- ۴- کدام کس در زندگی کامیاب میگردد ؟

کارخانگی :

بیکاری چه بدی دارد آنچه که از مردم درین مورد شنیده اید در

کتابچه های تان بنویسید .

لطیفہ

آوردہ اند کہ زاہدی یک گوسفند را بہت قربانی خرید، در را
طایفہ دزد نا اورا دیدند و با ہم فیصلہ کردند تا اورا فریب دادہ
و گوسفند اورا ببرند . یک نفر پیش آمد و گفت :

ای شیخ این سگ را از کجا آوردی ؟

دیگری گفت : شیخ مگر قصد شکار دارد !

سومی بہ آنها یکجا شدہ گفت : این شخص مرد نیک معلوم میشود
اما پرہیزگاریت زیرا پرہیزگار با سگ دوستی نمی کند و دست و
لباس را از سگ نگاہ کردن لازم است . باین ترتیب ہر کس
چیزی گفت تا شکی در دل او پیدا شد . پس خود را ملامت
پنداشت و فکر کرد کہ شاید فروشنده چشم بندی نمودہ و اورا

فريب داده باشد ، در حال گوسفند را را مانند و طائفه دزدان در قفای
او آزا بدزدید .

معنی

لغات

پرهیزگار
مرد پیر ، مرد عالم و بزرگ
در غیاب ، پشت سر

زاهد
شیخ
قفا

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

درس را شاگردان به ترتیب نوبت صفی قرائت نمایند و سه نفر دیگر

داوطلبانه لطیفه را بیان دارند .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- زاهد چه خریده بود ؟
- ۲- گوسفند را برای چه خریده بود ؟
- ۳- دزدان چه فیصد کردند ؟
- ۴- زاهد را چه قسم فریب دادند ؟
- ۵- در آخر زاهد چه کرد ؟

فعالیت های گروهی: از لطیفه فوق چه نتیجه گرفتید راجع به آن درگروپ

های تان بحث نمائید و نتیجه بحث را نماینده گروپ بدگیران بیان دارد .

کارخانگی :

شما نیز همچو یک لطیفه را پیدا نموده و در کتابچه های تان بنویسید .

کتاب

علمی که ما امروز از آن فایده می گیریم نتیجه کوشش کسانی است که در گذشته زحمت کشیده اند . چیزهای نوراکشف کرده و آزاد در کتب تحریر نموده اند . ما امروز بوسیله کتاب از ثمره کوشش آنها استفاده می نمائیم .

کتاب معلمی است که بدون چوب و سیلی سبق میدهد ، لت و کوب و گوشمالی را نمیداند . از تکرار سوال دلتنگ نمیشود

در اوقات تنهایی بهترین دوست مهربان می باشد .
 از برکت کتاب و رهنمایی استادان است که صاحب
 علم و کمال می شویم و از تمام مسائل دینی و دنیائی با خبر میگردیم .
 ما باید کتاب را دوست داشته باشیم و از آن استفاده
 نمائیم و در حفظ و نگه داشتن آن کوشش کنیم .
 هم نشینی به ز کتاب محواه که مصاحب بود که و بگیاه
 اینچنین هم لطیف که دید که زرنجید و هم زرنجانید

معنی	لغات	معنی	لغات
رفیق ، دوست خفته شد نرم و نازک ، مهربان	بهدم زرنجید لطیف	پیدا کردن حاصل میوه موضوعات ، سوالات رفیق	کشف ثمره مسائل مصاحب

مشق و تکرار : فعالیت های بعد از خواندن

به ترتیب نوبت صنفی ش گردان درس را قرائت نموده و در اخیر
نظر مفهوم آنرا بیان دارد
سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - علمای سابقه چه کردند ؟
- ۲ - علماء در کتاب ما چه چیزها را نوشتند ؟
- ۳ - کتاب چه قسم معلّم است ؟
- ۴ - ما از برکت کتاب چه می شویم ؟
- ۵ - بهترین رفیق و همشین کیست ؟

فعالیت گروهی :

در گروه های شان راجع به حفظ و نگه داشتن کتاب بحث نمایند

و نمایندۀ گروپ فکری بحث را بدگیران بیان دارد .
کارخانگی :

چه قسم کتاب را دوست دارید نام های آنها را بنویسید .

شجاعت اسلامی

شجاعت تن دادن بمرگ و قبول خطرات در راه دفاع
از عقیده ، وطن ، جان ، مال و ناموس است و یکی از صفات
بزرگ در دین اسلام شمرده میشود .
انسان شجاع صرف از خداوند (ج) می ترسد و با انواع
ترس ها (غیر از ترس از خداوند) مبارزه میکند .
انسان با داشتن ترس از خداوند (ج) از هیچ موجودی نمی ترسد

و تسلیم را فرو نمی آورد .

ترس از خدا حج، انسان را قهرمان میسازد و افکار، عقاید و نظریات خود را آزادانه بیان میدارد . او امر خداوندی را با جرأت کامل اجرا کرده و چیزهایی را که خداوند حج منع فرموده از آن پرهیز می کند و دیگران را هم منع مینماید .

نداشتن شجاعت اسلامی انسان را از سعادت دور ساخته و به بدبختی نزدیک میگردداند .

پس برای همه مسلمانان ضروری است که در همه امور شجاعت اسلامی داشته و غیر از خدا حج از هیچکس ترس و بیم نداشته باشد و مطابق او امر خداوند حج، عمل نمایند .

فحالت نامی بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صفی شگردان بخوانند و بعداً شاگردان در
بین خود راجع به مفهوم آن از یکدیگر سوال نمایند و معلم صیث ناظر
را داشته باشد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- شجاعت چیست ؟
- ۲- انسان شجاع از کی می ترسد ؟
- ۳- ترس از خدا، چه فایده دارد ؟
- ۴- نداشتن شجاعت اسومی چه نقص دارد ؟
- ۵- انسان شجاع چه کارها را میکند ؟

کارخانگی :

انسان های شجاع را چرا مردم دوست دارند ؟ جواب آنرا
در کتایچه های تان بنویسید .

معنی	لغات
نیک بختی	۱ - سعادت
ترس	۲ - بیم
جمع امر	۳ - اوامر

جهاد

جهاد در راه خدا جل جلاله ، با جان و مال کوشش نمودن است و هدف از آن نشر حفاظت و تقویۀ دین اسلام و آزادی وطن و خاک اسلامی میباشد .
وقتی که دشمنان به دین ، ناموس و خاک مسلمانان تجاوز نمایند بالای هر فرد مسلمان جهاد فرض میگردد و اجر و ثواب بیچ عمل نیک با جهاد برابر نیست .
کسیکه بخاطر بدست آوردن رضای خداوند ج، و بلند ی

اولاً حق و از بین بردن باطل با سرو مال خود جهاد می کند مجاهد
گفته میشود .

کلیکه بنحاطر بدت آوردن مقام ، منصب ، مال و شهرت
جهاد می کند مجاهد گفته نمیشود و از اجر و ثواب جهاد محروم میگردد .

و اگر جهاد بنحاطر قوم پرستی ، منطقه پرستی و یا بسبب
اختلاف زبان باشد نیز جهاد گفته نمیشود و گناه بزرگ است .

خلاصه اینکه جهاد فقط برای رضای خداوند (ج) و بلند
نمودن کلمه حق است .

فحالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب ذبب صنفی شگردان قرأت نماید و در اخیر دو نفر

مفهوم آنرا بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱- جهاد را تعریف نمائید ؟
- ۲- مجاهد کیت ؟
- ۳- هدف مجاهد چه میباشد ؟

کار خانگی :

کدام عمل به نزد خداوند جل جلاله اجر و ثواب زیاد دارد؟

درباره آن چند سطر در کتابچه های تان بنویسید .

زراعت

از زراعت مملکت سیر و تو انگر میشود
از زراعت ثروت ملت فزونتر میشود
هر که او کوشش به توسیع زراعت می کند
از زراعت می کند هر مملکت کب فاه

وز زراعت قوم با سرمایه وزر میشود
از زراعت در وطن راحت مینرسد
خدا بر جسته هر ملک دولت می کند
بی زراعت میشود هر ملک ویران و تبا

در شروع کار خود خواهد مدد از کردگار
 تنبلی را یک قلم بر خویش داندنگ و عار
 بذرو فرغ خویش به آئین مسلمانان کند
 تا ز سمت غله را رود فراوانی کند
 بر مراد ما خلیل هر سال از سال بگیر
 محمد را بر اسم خلیل

مرد دهقان چون کمر بند بعزم کار و بار
 همت خود را گذران بعد سرگشت و کار
 ای خوشحال آن قومی که دهقانی کند
 سعی خود در کار ماحی الوبح انسانی کند
 نفع گیرد از زمین و کوشش خود بیشتر

معنی	لغات	معنی	لغات
بر باد و ویران	۶ - تباه	دارنده ، مالدار	۱ - توانگر
قصه	۷ - عزم	بدست آمدن ، حاصل	۲ - میسر
طریقه	۸ - آئین	بدست آوردن	۳ - کسب
تخم ، گشت کردن تخم	۹ - بذر	آرامی	۴ - رفاد
		از زمین فته ، خراب	۵ - ویران

فعالیه‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

صنف بد و گروپ تقسیم گردیده یک گروپ بیت به بیت بخواند

و گروپ مقابل معنی نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- مملکت بواسطه سپهر و تو انگر می‌گردد ؟

۲- خدمت بزرگ به مملکت چیست ؟

۳- خوشبخت کدام قوم است ؟

۴- افغانستان چه قسم مملکت است ؟

۵- غله در کدام صورت فراوان می‌شود ؟

۶- قبلی و کاهلی چه نقص دارد ؟

کارخانگی : وسائل زراعتی را حتماً می‌شناسید به ترتیب نامهای

آنرا و ناهای تخم‌ها را بنویسید که در چهار اطراف قریه تان کاشته
میشود در کتابچه های تان بنویسید .

سبزیجات

سبزیجات از جمله
نعمت های خداوند است،
است که بعضی از آنها
بقسم خود رو در باغها
دشت ها، دامنه های

کودها میرویند و بعضی از آنها را انسان ها کشت می نماید .

سبزیجات اقسام زیاد دارد : مثل بادنجان ، بادرنگ ، کاهو
پیاز ، گدازه ، کچالو ، کدو ، کرم ، گلپی ، پاکک و غیره .

بعضی از سبزیجات خام خورده میشود و بعضی پخته میگردند، آنها نیکه خام خورده میشود باید قبل از خوردن در بین «پتاس» یا محلول نمک حد اقل برای ده دقیقه گذاشته شود و بعد به آب پاک خوب شسته شود تا مکر و ب های که بروی آن موجود است از بین برود .

در صورت عدم شستن صحیح سبزیجات امراض مختلف مانند اسهال پیچش و غیره بوجود خواهد آمد .

برچینان دیده شده که در معده اطفال و جوانان کرم های پیدا میشود که علت پیدایش آن خوردن سبزیجات و میوهجات ناشسته است .

چون در وطن عزیز ما افغانستان سبزیجات زیاد پیدا میشود و هم سبزیجات برای وجود انسان زیاد مفید است باید بطریق درست از آن استفاده گردد .

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

پنج نفر درس را قرائت نماید و راجع به مفهوم آن از یکدیگر سوال نمایند
و معلم با آنها گفت نماید .
سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - سبزیجات چه فایده دارد ؟
- ۲ - باید سبزیجات را قبل از خوردن با چه بشوئیم ؟
- ۳ - گرمای معده از چه پیدا میشود ؟
- ۴ - امراض معده از چه پیدا میشود ؟
- ۵ - سبزیجات چه قسم استعمال میشود ؟

کارخانگی :

در محیط تان کدام نوع سبزیجات مروج است از جمله آن کدام

یک را زیاد دوست دارید ؟ و کدام نوع سبزیجات خام خورده میشود
و کدام آنها باید بعد از پختن خورده شوند . نام های هر نوع آنها را بنویسید .

سیرت عمر ثانی

مسلمه بن عبد الملک قبل از وفات عمر بن عبد العزیز بخصورش
چنین عرض نمود :

یا امیر المؤمنین ! شما همه وقت اولاد خود را از مال و دولت
محروم نگاه داشته اید لطفاً درینمورد برای من یاری از اعضای آنها
وصیت نمایید . عمر ثانی گفت : بخدا قسم یاد میکنم که من حق
آنها را تلف نکرده ام در مالی که حق آنها نبوده برای شان نداده ام اینکه
شما میگوئید در باره آنها به کسی وصیت کنید . باید بگویم که وصی
و ولی من خداست . آن خدائیکه ولی نیکو کاران است .

اگر فرزند انم از خدا بترسند خداوند «ج» آنها را هدایت خواهد کرد و اگر عصیان کنند مال و دولت من آنها را نجات نمی بخشد و بعد فرزند ان خود را طلب کرد و گفت : شتم فدای شما باد اگر چه شما رادت خالی گذاشتم اما خدا را سپاسگزارم که در وضع و حالت خوبی شما را گذاشتم .

فرزند انم ! حق بیچ عرب و غیر عرب بالای تان نیست و یکی ازین دو راه در اختیار پدر تان بود . اول اینکه شما شروتمند باشید و پدر تان بدو رخ برود . دوم اینکه شما دست خالی باشید پدر تان به جنت داخل شود و شما که ام راه را برای پدر تان لایق می بینید ؟
فرزند ان در جواب گفتند : ما آرزو داریم پدر ما به جنت داخل گردد .

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب ذبوت صنفی شاگردان قرائت نمایند و بعداً شاگردان در بین خویش راجع به آن بحث نمایند و از یکدیگر سوال کنند و معلم ناظر باشد .
سوالات برای ارزیابی :

- ۱- سله به عمر ثانی چه گفت ؟
- ۲- عمر ثانی در جوابش چه بیان نمود ؟
- ۳- حضرت عمر بن عبدالعزیز به پسران خود چه گفت ؟
- ۴- پسران عمر که ام راه را اختیار کردند ؟

فعالیت گروهی :

آرزوی شما در مورد پدرتان چیست ؟ در مورد درگروپ های تان بحث نموده و نماینده گروه نتیجه بحث را بدگیران بیان نماید .

کارخانگی :

این حکایت را حفظ نموده و روز بعد در پیشروی صنف بیاد آرید.

معنی	لغات
پسکیکه وصیت میشود	۱ - وصی
یار و کمک کننده	۲ - ولی
مالدار	۳ - ثروتمند
خفاش	۴ - وصیت
گناه ، سرکشی	۵ - عصیان

اشعار برگزیده

خوشترین را بعد از آن مومن شمار

« عطار »

خیر رسان خلق باشی و شر خود را کن تو

« فیضی »

نه مید جفا بیند از روزگار

« سعدی »

بیمه غمها فرو تر ازین است

بیچکس در جهان نیاسوده است

« سنائی »

کز مرگ بتر صحبت نا اهل بود

خواج عبدالله انصاری

سینه را اول ز کینه پاک دار

هر چه بر خود می پسندی بر همه آید

هر آن طفل که جوهر آموزگار

غم دین خور که غم غم دین است

غم دنیا محور که بهوده است

با مردم نا اهل مباد صحبت

کم گوی و گزیده گوی چون در
تاز اندک تو جهان شود پر
"نظامی"

معنی	لغات
تکلیف ، زحمت	۱ - جور
معلم	۲ - آموزگار
محظف بدتر	۳ - بتر
ظلم و ستم	۴ - جفا
پائین تر	۵ - فروتر
نالایتی ، خراب	۶ - ناهل
برتر و بهتر	۷ - گزیده
مروارید	۸ - در

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

چند نفر شگرد مشخص کردند آنها هر بیت را جداگانه بخوانند و معنی^۱ کنند و معلم با آنها حکم نماید .
سوالات برای ارزیابی :

- ۱- مسلمان اول کدام کار را بکند ؟
- ۲- چیزی را که بخود می‌پسندی آنرا بدیگران هم بپسند چرا ؟
- ۳- کدام طفل در زندگی زحمت نمی‌بیند ؟
- ۴- غم چه را بخوریم ؟
- ۵- انسان چه قسم سخن بگوید ؟

فعالیت گروهی :

گروه بین هم مسابقه بیت جنگی را شروع نماید و هر گروه

که زیاد ابیات یاد داشتند و مسابقه را بردند قهرمان بیت جنگی شناخته شود .

صحت و لطافت

صحت مندی یکی از نعمت های بزرگ خداوند ج. بوده که به داشتن آن هر انسان احتیاج دارد . طوریکه میگویند عقل سلیم در بدن سالم است .

اگر انسان صحت خوب نداشته باشد با انواع مشکلات روبرو میگردد ، عقل و فکر انسان از کار می افتد ، راه ثواب و خطا را از هم فرق نموده نمیتواند و برای خود ، فامیل و خانواده خود و مردم خود خدمتی کرده نمی تواند .

لذا برای هر فرد ضرور است که بصحت و لطافت خود توجه

جدی نموده و آنچه که بصحت ضرر میرساند از آن اجتناب کند .
انسان باید همیشه لباس و بدن خود را پاک و تطیف نگاه
دارد ، زیرا چرک و کثافات در خوراک ، پوشاک ، مسکن و بدن
نفرت آور است و باعث بوجود آمدن امراض گوناگون میگردد .
دین مقدس اسلام به نظافت زیاد توصیه نموده و پکی را
در همه چیز ضروری می شمارد و انسان بی نظافت قدر و احترام
که شایسته یک مسلمان است در بین مردم بدست آورده
نمی تواند .

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار:

سه نفر شاگرد را و طلب درس را قرائت نماید و خلص مطلب آنرا بیان دارد و معلم با آنها کمک نماید .
سوالات برای ارزیابی:

- ۱ - صحت مندی چه فایده دارد ؟
- ۲ - انسان های مریض کدام کارها را کرده نمیتوانند ؟
- ۳ - چه چیزها سبب مریضی میگردد ؟
- ۴ - دین اسلام در باره چه چیز زیاد توصیه کرده است ؟

فعالیت گروهی :

تلفات به نظر شما چه فایده دارد در مورد درگروپ های تان بحث نمائید و نماینده گروپ خلص نظریات اعضای گروپ را

بدگیران بیان دارد .
کارخانگی :

مردم چردانسان های چهل را بد می بیند جواب آنرا بنویسید ؟

معنی	لغات
درست ، بی عیب	۱ - سلیم
صحت مند	۲ - سالم
پاک	۳ - تطیف
گناه	۴ - خطا
بد بینی	۵ - نفرت
جای بود و باش	۶ - مسکن
لائق	۷ - شایسته
مرتبه ، درجه ، منزلت	۸ - قدر

جنگ سومنات

از پادشاهان
نامدار اسلام یکی عم
سلطان محمود غزنوی
است که دوازده مرتبه
به هندوستان لشکر
کشید و در سرنوبت
شهر نارافتح کرد

و مردم آنرا مسلمان نمود، بتخانه نار را خراب و بجای آن مساجد
آباد ساخت .

دوازدهمین سفر سلطان محمود به هندوستان سفر سومنات است

سومناات در آن زمان شهر بزرگی در هندستان بود و در
انجابت خانه بزرگی وجود داشت و هندو مابت سومناات را
بزرگترین بت مامیدانستند و آن بت مانند ستونی از سنگ
تراشیده شده بود و هندو از هر طرف بزیارت آن می آمدند
و آنرا خدای خود میدانستند .

سلطان محمود غزنوی در سال ۴۱۶ هجری با لشکر زیاد به
سوی سومناات حرکت کرد و آن شهر را محاصره نموده و فتح کرد ،
سلطان محمود امر کرد که بت را سرنگون و بتخانه را خراب کنید .
میگویند هندوان بسطان محمود پیشنهاد کردند که مال زیادی
به او بدهند اگر از شکستن بت صرف نظر نماید محمود غزنوی در
جواب گفت : من بت فروش نیستم بت شکنم

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

پنج نفر شاگرد درس را قرائت نماید و سایرین از آن پنج نفر راجع
بمفهوم آن سوال نمایند . معلم به آنها در قرائت و بیان مفهوم کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - محمود غزنوی کیست ؟
  - ۲ - محمود غزنوی چند مرتبه به هندستان لشکر کشی نمود ؟
  - ۳ - هدف از لشکر کشی هایش چه بود ؟
  - ۴ - سومات در کجاست ؟
  - ۵ - در سومات چه بود ؟
  - ۶ - محمود سومات را چگونه فتح نمود ؟
- فعالیت گروهی : ده گروه نامی تان راجع به اینکه محمود گفت من

بت فروش نیستیم بت شکنم ، کار خوب کرده و یارر مقابل ^{پول} آنرا میفروخت
بحث نموده نماینده گردپ فخلص بحث را بدگیران بیان دارد .
کار خانگی :

این حکایت را حفظ نمائید .

همکاری با فامیل

پیغمبر بزرگوار اسلام صلی الله علیه وسلم علاوه از نیکه مسئولیت بزرگ
پیغمبری را بدوش داشت و شب و روز بدعوت مردم به اسلام
مشغول بود پس از فراغت از کارهای بیرونی در کارهای خانه با همسران
خود کمک و معاونت میکرد و آنرا عیب و تنگ نمی شمرد .
حضرت پیغمبر اسلام گاهی لباس های خود را خود شستشو و پیوند می کرد

کفش های خود را اصلاح مینمود ، گوسفندان رامیدو شید و در رفع
احتیاجات همسران خود کوشش میکرد .

گاهی خانه خود را جاروب میکرد و شتران را بجایش میدرد .
و در همه امور خانه از ریج نوع همکاری دریغ نمی ورزید و دائماً
میفرمودند :

گمک بزرگ به همسر و کارهای خانه صدقه و احسان

در راه خداج ، است .

معنی	لغات
شانه ، عبده	۱ - دوش
خانم	۲ - همسر
گمک	۳ - ممانت
بوت ، چپی	۴ - کفش
نیکی	۵ - احسان

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

ر. نفر درس را قرائت نماید و یک نفر داو طلب خالص مفهوم آنرا بیان دارد . معلم قسم املاء درس را بشاگردان بخواند آنها در کتابچه های خود بنویسند و معلم نوشته چند نفر را طور نمونه اصلاح نماید .
سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - با فامیل چگونه همکاری میکنیم ؟
- ۲ - پیغمبر صلی، در خانه کدام کارها را میکرد ؟
- ۳ - صدقه و احسان در راه خدا چیست ؟
- ۴ - کار کردن در خانه عیب و تنگ است یا خیر ؟

فعالیت گروهی :

همکاری با مادر یا خانم یا سایر زنان در خانه به نظر شما چگونه است ؟

در مورد درگروپ های تان بحث نموده و نتیجه بحث را نماینده گروپ
بدیگران بیان دارد .
کارخانگی :

مفهوم درس را به والدہ و یاسائز زنان که در خانه شما
زندگی میکنند بیان نمائید .

اقوال زرین

- در چار اطراف تان گل بکارید ، خار مکارید که فردا در
پای تان خواهد رفت .
- اگر دلہای تان پاک باشد ہرگز از تلاوت قرآن کریم و شنیدن
آن سیر نمیشوید .

- جاہلتر کسی است کہ آخرت خود را بدنیای فروشد .
- اگر میخواہید در زندگی کامیاب باشید باید با دوستان
پدر بعد از وفاتش دوستی کنید .
- اشخاص خوش زبان، بیچ دشمن نداشته همیشه در میان
دوستان خود قرار دارد .
- بهترین آرزو خدمت بدگیران است .
- از گفتن دروغ پیر بسزید زیرا دروغ باعث شرمندگی است .
- مردم با فهم را ملامتی کافی است و ابله را صد تازیانه
کم است .
- باید نام ہمراهی کنید .
- سخن با اندازه خود بگوئید .

---

۱ - تازیانه = تمجین	۲ - بدنام = آدم بد و خراب	۳ - ہمراهی = رفیق
---------------------	---------------------------	-------------------

فعالیه‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

شاگردان خاموشانه درس را بخوانند و راجع به معنی و مفهوم آن
فکر نمایند و معلم به شاگردان موقع بدید که اگر کدام نکته را ندانستند
سوال نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - گل بکارید و خار مکارید چه مفهوم دارد ؟

۲ - جا بهتر کجاست ؟ چرا ؟

۳ - سخن باندازه خود بگوئید چه معنی دارد ؟

۴ - مردم با فهم را علامتی کافی چه مطلب دارد ؟

۵ - بهترین آرزو چیست ؟

کار خانگی : دروغ گفتن باعث شرمندگی است . در مورد آن از یکی

از دوستان پسران نمائید و علت آزا پیدا کنید و آزا در کتابچه
های تان بنویسید .

علم

از چند پدر شوی برومند
وقت هنرست و کار سازیت
تا به نگرند روزت از روز
تا جده مطالبش بدانی

گردل نهی ای سپردین پند
غافل منشین نه وقت بازیت
دانش طلب و بزرگی آموز
میکوش بهر ور قی که خولانی

گر جهد کنی بدست آید
بیکار نمی‌توان نشستن

هر چیز که دل بدان گراید
گفتن ز من از تو کار بستن

معنی	لغات
سبز و باردار ، میوه دار	۱ - برومند
بهر	۲ - به
میل و علاقه پیدا نمودن	۳ - گراید
کوشش	۴ - جهد
نصیحت	۵ - پند
چاره جو	۶ - کارساز
علم	۷ - دانش

فعالیت های بعد از درس

مشق و تکرار :

بیت به بیت یک شاگرد قرائت نماید دیگری معنی کند در آخر
دو نفر درس را طور مکتب قرائت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - پدر چه نصیحت میکند ؟
  - ۲ - این وقت برای چه کار است ؟
  - ۳ - چه چیز را طلب کنیم بخاطر چه ؟
  - ۴ - هر چیز در نتیجه چه بدست می آید ؟
  - ۵ - هر چیز را که خوانی در باره آن چه کن ؟
- کارخانگی : در خانه از والدین تان پرسید که مردم چرا علماء را قدر می کنند
جواب آنها را در کتابچه های تان بنویسید .

وقایه صحت

اگر میخواهی که زندگی آرام و صحت سالم داشته باشی در
روشنی احکام اسلام زندگی کن، توصیه های شریعت را عملی نما و
از چیزهای ^{ذیل} پرهیز کن :

- مغز خود را از غرور .
- چشم خود را از نامحرم .
- گوش خود را از شنیدن غیبت و بیهوده گوئی .
- دهن خود را از عیب گوئی .
- شکم خود را از حرام .
- دست خود را از ظلم .
- پای خود را از اذیت .

- پوست خود را از چرک .
- قلب خود را از کینه خالی نگه دار تا سالم بمانی .

معنی	لغات
حفظ و نگهداری	۱ - وقایه
پند دادن ، نصیحت کردن .	۲ - توصیه
کبر و خود بینی	۳ - غرور
رنج ، آزار	۴ - آذیت

فعالیت‌های بعد از درس

مشق و تکرار :

پنج نفر شگردان درس را تکراراً بخوانند و بعد سائرشگردان

راجع به مفهوم آن از آن پنج نفر سوال نمایند و معلم در عین حال با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- برای اینکه صحت سالم داشته باشیم چه کنیم ؟

۲- شریعت اسلام از چه چیزها ما را منع کرده است ؟

۳- نگهداری دست و پای از ظلم و اذیت چه فایده دارد ؟

۴- قلب خود را از چه نگاه کنیم ؟

کارخانگی : به نظر شما غیر از چیزهاییکه در فوق ذکر گردیده برای صحت سالم و

زندگی آرام چه کارهای دیگر را بکنیم . آزاد در کتابچه های تان بنویسید .

اندرزما

ای فرزند خود را بر استگویی عادت ده و از سوگند خوردن

بسیر پرهیز .
از دروغ گفتن و دشنام دادن دوری کن تا پیش
مردم همیشه عزیز باشی .

سخن بیجا و بی فایده مگو که نگفتن بهتر از سپیده گویی است .
علماء و بزرگان را احترام کن و به پند آنان گوش ده
تا عالم شوی .

از نادانان بی تربیت بگریز تا در نظر مردم خوار
و حقیر نشوی .

موفق کسیت که کار می کند .

- کم بگو زیاد بشنو .
- سخن را سنجیده بگو تا دوست را از نجاتی .

معنی	لغات
قسم	۱- سوگند
با عزت و قدر	۲- عزیز
خوار ، ذلیل	۳- حقیر
کامیاب	۴- موفق

فعالیت نامی بعد از درس

مشق و تکرار :

ہر اندرز را یک نفر قرائت و یک نفر مفهوم آنرا بیان دارد
معلم کوشش نماید کہ بشاگردان گوشہ گیر زیاد حصہ بدہد .
سوالات برای ارزیابی :

- ۱ - در کدام صورت انسان عزیز و قابل احترام شدہ میتواند ؟
- ۲ - از نادان بی تربیت چرا بگریزیم ؟
- ۳ - راست گفتن چرا خوب است ؟
- ۴ - موفق کدام کس است ؟
- ۵ - نہ گفتن بہتر از چه است ؟

از طرف شب در خانہ از پدر و یا بزرگ فامیل تان خواہش نمائید

کہ بشما نصیحت کند و نصایح او را در کتابچہ نامی تان بنویسید .

آداب سخن گفتن

بر ما مسلمانان لازم است که آداب سخن گفتن را در نظر داشته باشیم و همیشه در سخن گفتن از نرمی و ملاومت کار بگیریم. در سخن گفتن نه آنقدر آواز خود را بلند کنیم که سبب ناراحتی شنونده باشد و نه آنقدر آهسته سخن زنیم که شنونده نماند.

در مجلسی که بزرگان و علماء سخن میزنند باید به ادب زیاد آنرا گوش بگیریم و اگر خود ما سخن میگوئیم اول درباره آن خوب فکر کرده و بعد آنرا بیان داریم.

در جریان مجلس نوبت سخن گفتن را باید مراعات کنیم.

اگر کسی سخن گفتن مشغول باشد نباید سخن اورا قطع
نمائیم وقتی که سخن او تمام شد اگر ضرورت بود سخن بگوئیم .
دین اسلام مسلمانان را از گفتن سخنان میهود و عبث
منع نموده است .

پس ما باید مطابق اوامر اسلامی از سخنان بیجا و بی فایده
پرهیز نمائیم .

معنی	لغات
نرمی	۱ - ملایمت
بی فایده	۲ - عبث

فعالیت‌های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

شش نفر در صنف انتخاب گردد آنها درس را قرائت نموده
و بعد از یک دیگر راجع بر مفهوم آن سوال نماید و معلم با آنها گفتگ کند
سوالا برای ارزیابی :

۱ - در وقت سخن گفتن آواز خود را چگونه نگاهداریم ؟

۲ - در مجلس علماء و چطور سخن بزنیم .

۳ - اگر کسی سخن می‌گفت در جریان سخن او چه کنیم ؟

۴ - دین اسلام ما را از چه منع نموده است ؟

فعالیت گروهی :

معلم درس را قسم املا و بحث گردان بخواند و آنها در کتابچه‌های
خود نوشته کتد و بعداً اعضای گروه کتابچه‌های یکدیگر خود را

اصلاح نماید و معلم نظارت کرده و به آنها کمک نماید
کارخانگی :

هر شاگرد برای خود یک موضوع را پیدا نموده و فردا بنوبت
در پیشروی صنف آمده بدیگران بیان دارد .

لطیفه سعی و کوشش

طبیعی است که بقیه ماه در بهار و تابستان در حوض هاییکه پر
از آب باشند شنا مینمایند .
گویند : روزی دو بقیه قصد داشتند تا در حوض صاف شنا کنند
بعد از تلاش زیاد بالا آخره بظرف بزرگی رسیدند که پر از مالت بود

با هم گفتند چقدر حوض صافی است باید اینجاشنا کنیم . هر دو با هم
 خیز زدند و در ظرف ماست افتادند هر چند دست و پامیزدند تا کنار
 ظرف بروند و بیرون شوند ولی ماست فرو میرفتند . یکی از آنها
 از ترس و همت خود را تسلیم گرداب بی سر و پانمود و جان سپرد .
 دیگری فکر کرد تا آخرین لحظه زندگی خویش باید سعی کند که از حوض
 بر آید . در اثر دست و پا زدن بقه ماست رفته رفته نرم گردید تا
 بالاخره مکه آن با هم کیجا کلولا شد و بر روی دوغ شناور گشت
 بقه سر خود را بلند کرد ، دید که بر سر دوغ کشتی سفید مکه مهیا
 گشته است . بقه بر کلولا مکه بالا رفت و آنرا بکنار ظرف
 تپله نمود و خیز زد ، باین ترتیب بیرون برآمد و نجات یافت .

۱ - شنا	حکمت بر روی آب بدون وسایل	۲ - سعی	کوشش	۳ - همت	ترس
۴ - گرداب	جانیکه آب دریا عمیقاً در میخورد	۵ - شناور	آبیاز	۶ - ظرف	کاسه

فعالیت‌های بعد از درس

مشق و تکرار :

شاگردان به ترتیب نوبت صنفی درس را قرائت نمایند و دو نفر

شاگرد را و طلب در اخیر لطیف را در پیشروی صنف بیان بدارد.

سوالات برای ارزیابی :

۱- بقه ما چه قصد داشتند ؟

۲- بقه ما در چه افتادند ؟

۳- بقه ما به چه سرنوشت دچار شدند ؟

۴- از اثر دست و پا زدن بقه در روی ظرف چه چیز بوجود آمد ؟

۵- از لطیف فوق چه نتیجه گرفتید ؟

کار خانگی : شما نیز همچو یک لطیف را پیدا نموده و در کتابچه های تان بنویسید.

مناجات

یار بزرگ جان با من قریب هستی
 از جمله محبانم بهتر حبیب هستی
 هر حاجت که دارم از تو طلب نمایم
 حقا دعای ما را بیشک محیب هستی
 غیر از تو دیگر حافظ و نگهبان ندارم
 در هر زمان بهر حال ما را رقیب هستی
 در درد و مصیبت در جمله امراض
 ما را تو شفا بخش بیشک تو طیب هستی
 در حاجت دینی و در حاجت دنیائی
 در درد و بلا یارب تو ما را احیب هستی

فیضی بود بخوف و امیدش بود جا
 با فضل و رحمت خود ما را قریب هستی

معنی	لغات	معنی	لغات
علاج کننده	۴ - طیب	دوستان	۱ - محبان
حسب کننده، درای کرم و پرهیزگاری	۵ - حبیب	اجابت کننده	۲ - محیب
امید دلدی	۶ - رجا	نگهبان	۳ - رقیب

فعالیه‌های بعد از درس

مشق و تکرار :

صنف بد و گروه پ تقسیم گردد و از هر گروه سه نفر تعیین گردد و یکی در مقابل دیگر قرار بگیرند، یکی بخواند و دیگری معنی کند و نفرهای هر گروه پ موفق بود دو نفر همان گروه در س را طور مکل قرائت نماید .

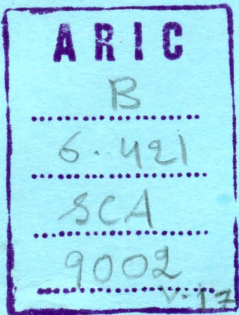
سوالات برای ارزیابی :

- ۱- خداوند ج، از چه بنا قریب است ؟
- ۲- رقیب ما کیت ؟
- ۳- درد و مصیبت و بلا را از ما کی دور ساخته میتواند ؟
- ۴- حسیب کی است ؟
- ۵- غلص مفهوم مناجات چیست ؟
- ۶- شما اگر کدام مناجات را بیاد داشته باشید ؟

پیشروی صنف آمده بدیگران بیان دارید .
کارخانگی :

از پیش امام مسجد پرسان نمائید که نظر بکدام آیت قرآن کریم
خداوند تعالی به انسان نزدیک است . آیت مذکور و معنی آنرا
در کتابچه های تان بنویسید .

ناشر:

مؤسسه تحویل کننده: سویدن
و بازار مشترک اروپا (EC)
سال چاپ: ۱۳۷۸ هـ.ش
تعداد: ۴۷۸۹

طبع: Rehmat Printing Press

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**